

Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto: EU:n startup- ja scaleup -strategia

Kokous

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi 28.5.2025 tiedonannon EU:n startup- ja scaleup –strategiasta (COM(2025) 270 final). Strategia rakentuu komission aiemmille toimille liiketoimintaympäristön parantamiseksi ja keskittyy erityisesti Euroopan sisämarkkinoiden kehittämiseen.

Strategia ei sisällä yksittäisten ehdotusten yksityiskohtia. Varsinaisiin ehdotuksiin otetaan kantaa, kun komissio on antanut ehdotukset.

Tällä E-kirjeellä täydennetään soveltuvin osin jo aiemmissa yhteyksissä muodostettuja kantoja (mm. E 58/2023 vp, E 31/2024 vp, E 44/2024 vp, E 8/2025 vp, E 15/2025 vp, E 31/2025, E 34/2025 vp, E 53/2025 vp).

Suomen kanta

Hallitusohjelman tavoitteena on luoda Suomeen edellytyksiä maailman parhaan startup- ja kasvuekosysteemin kehittymiselle. Suomi pitää komission laatimaa EU:n startup ja scaleup –strategiaa tervetulleena ja yhtyy komission näkemykseen innovaatioiden sekä startup- ja kasvuyritysten merkityksestä Euroopan globaalille kilpailukyvyille.

Koska startup- ja scaleup -yritykset ovat keskeisessä roolissa perinteisten elinkeinojen ja toimialojen uudistumiselle, Suomi pitää perusteltuna, että EU:n toimenpiteissä kiinnitetään huomiota nimenomaisesti aloittavien ja kasvuvaiheessa olevien yritysten erityispiirteisiin, vaikka sinällään komission esittämän strategian voidaan nähdä koskevan monilta osin kaiken kokoisia yrityksiä. Suomi katsoo, että jatkotyössä tulee kiinnittää huomiota eurooppalaisten startup-yritysten tunnistettuihin perushaasteisiin; innovaatioiden kaupallistaminen ja skaalaaminen.

Innovaatiomyönteinen sääntely

Suomi katsoo, että ensisijaisena tavoitteena tulee olla EU:n sisämarkkinoiden vahvistaminen ja suotuisamman innovaatio-, liiketoiminta- ja sääntely-ympäristön luominen startup- ja scaleup -yrityksille.

Suomi korostaa, että tehokas kilpailu- ja yrityskauppasääntöjen täytäntöönpano sekä selkeät ja ennustettavat säännöt turvaavat osaltaan toimivaa kilpailua ja kannustavat yrityksiä innovoimaan ja tehostamaan toimintaansa.

Suomi katsoo, että sääntelyn innovaatiomyönteisyys on kilpailukykytekijä, jolla voidaan luoda kannusteita ja edellytyksiä innovaatiotoiminnalle sekä edistää uusien ratkaisujen markkinoille pääsyä. Innovaatiot tulisi huomioida nykyistä paremmin säädösvalmistelun eri vaiheissa. Suomi tuo esiin tarpeen erityisesti uusien teknologioiden sääntelyn tarkkaan harkintaan ja eritoten mahdollisten sääntelyesteiden välttämiseksi innovaatioherkillä aloilla.

Suomi tukee komission tavoitteita parantaa EU:n ja jäsenmaiden edellytyksiä arvioida nykyistä järjestelmällisemmin sääntelyn vaikutuksia innovaatiotoimintaan ja hyödyntää sääntelyn testiympäristöjä tarkoituksenmukaisesti innovaatiotoiminnan edistämiseen. Mahdollisen uuden sääntelyn (innovaatiosäädös) tulee huomioida mahdollisimman yhteensopivaksi myös Yhteentoimiva Eurooppa -säädöksen mekanismien kanssa.

Standardoinnilla on keskeinen asema kilpailukyvyn vahvistamisessa ja innovaatioiden liisäämisessä. Suomi pitää sidosryhmien, kuten startup- ja pk-yritysten, kansalaisyhteiskunnan ja tiedemaailman laajaa osallistumista standardointiin sekä pyrkimystä vahvistaa EU:n asemaa kansainvälisessä standardoinnissa, tärkeänä. Suomi suhtautuu myönteisesti eurooppalaisen standardointijärjestelmän ja erityisesti harmonisoitujen standardien laadintaprosessin kehittämiseen.

Suomi suhtautuu myönteisesti komission mahdolliseen yritysloppakkoja koskevaan ehdotukseen. Suomi katsoo, että yritysloppakon ensisijaisten käytötapausten tulisi edistää innovaatioita ja palveluiden vapaata liikkuvuutta sisämarkkinoilla sekä vähentää hallinnollista taakkaa ja raportointivelvoitteita. Suomi katsoo, että yritysloppakoiden käytön tulisi perustua vapaaehtoisuuteen ja että niitä voidaan tarjota markkinaehtoisesti yritysten erilaisiin tarpeisiin (E 53/2025 vp)

Startup- ja scaleup –yritysten parempi rahoitus

Suomi pitää nykyistä lainatakauksiin perustuvaa InvestEU-välinettä tarkoituksenmukaisena sen hyödyttäessä erityisesti suomalaisia pieniä ja keskisuuria yrityksiä ja katsoo, että sen rahoitustakauksen osuutta kehityksessä tulisi kasvattaa merkittävästi riittävän yksityisen rahoituksen vipuvaikutuksen aikaansaamiseksi. (E 31/2024 vp)

Avoimeen kilpailuun ja korkeaan laatuun perustuvaa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatorahoitusta tulisi kohdentaa nykyistä tehokkaammin innovaatioketjujen nopeuttamiseen ja sujuvoittamiseen perustutkimuksesta aina innovaatioiden ja teknologioiden laaja-alaiseen käyttöönottoon mukaan lukien teollistaminen. (EJ 2/2025 vp)

Suomelle on keskeisintä, että tulevaa tutkimus- ja innovaatorahoitusta painotettaisiin erityisesti vaiheeseen, jossa keskitytään tutkimustulosten ja innovaatioiden skaalaamiseen, hyödyntämiseen ja kaupallistamiseen (etenkin nykyinen Horisontti Eurooppa-ohjelman Pilari II), joka on EU:ssa nykyisellään keskeinen haaste. Suomelle on keskeistä varmistaa toimien tasapainoinen vaikuttavuus niin lyhyellä kuin pitkällä aikavälillä. (EJ 2/2025 vp)

Suomi pitää tekoälyratkaisuja, suurteho- ja kvanttilaskentaa, siruteknologiaa sekä 6G-tekniologiaa keskeisinä murrosteknologioina, joita tulisi tukea tulevassa rahoituksessa. EU:n rahoituksella tulisi myös vahvistaa ja edelleen kehittää EU:n globaalia johtajuutta kierto- ja biotaloudessa sekä biopohjaisissa ratkaisuissa. (EJ 2/2025 vp)

Suomi pitää keskeisenä, että InvestEU:n kaltaista rahoitusmallia hyödynnettäisiin nykyistä laajemmin pääomasijoituksiin, jotka kohdistuisivat alkaviin- ja skaalausvaiheen yrityksiin. Näin vahvistettaisiin yritysten riskirahoituksen saatavuutta innovaatioiden kehittämiseksi ja edelleen kasvun mahdollistamiseksi. (EJ 2/2025 vp)

Suomi ei pidä tarkoituksenmukaisena EU:n tutkimus- ja innovaatorahoituksen kohdistamista eri jäsenvaltioiden kansallisten tutkimus- ja innovaatiojärjestelmien kehittyneisyysasteiden tasaamiseen (nk. widening -toimet). (EJ 2/2025 vp). Tämä periaate tulee huomioida myös tulevassa EIC-rahoituksessa. EIC:n onnistumisasteen olisi oltava kohtuullisen korkea sen houkuttelevuuden varmistamiseksi. Sitä ei tulisi myöskään rajata soveltuman liian kapeisiin teknologisiin haasteisiin.

Suomi kannattaa mallia, jossa EU:n takausrahoituksen avulla kasvatettaisiin EIP-ryhmän kapasiteettia tukea Tech EU -ohjelmaan kuuluvaa puhtaan teknologian takausjärjestelyä. (E 15/2025 vp)

Suomi pitää tärkeänä kasvu- ja scaleup -yritysten rahoitusmahdollisuuksien parantamista Euroopassa laajentamalla oman pääoman ehtoisen rahoituksen saatavuutta. Erityisesti tulisi priorisoida korkean teknologian kasvuyritysten ja teollisten startuppien pitkäjänteistä rahoittamista toiminnan skaalaamisen mahdollistamiseksi. (E 34/2025 vp)

Valtiontuet tulisi lähtökohtaisesti kohdentaa markkinoiden toimintapuutteisiin vähiten kilpailua vääristävällä tavalla, jotta säilytetään yritysten tasapuoliset toimintaedellytykset sisämarkkinoilla.

Suomi yhtyy strategiassa esitettyyn tarpeeseen startuppien ja vakiintuneiden yritysten väliselle yhteistyölle sen ollessa tärkeässä asemassa eurooppalaisten yritysten kilpailukyvyn vahvistamiseksi nopeasti muuttuvilla globaaleilla markkinoilla.

Nopea markkinoille pääsy

EU:n investointi- ja liiketoimintaympäristön tulee olla kasvuun ja innovointiin kannustava ja ennakoiva. Innovaatioiden kaupallistamisessa ja skaalaamisessa keskeisiä ovat yksityisen ja julkisen sektorin TKI-kumppanuudet sekä toimiva aineettomien oikeuksien suoja (IPR). Lisäksi on tärkeää, että eurooppalaiset yritykset ja TKI-toimijat ovat jatkossakin mahdollisimman tehokkaasti verkottuneita globaaleihin innovaatio- ja kasvukeskuksiin. Suomi tukee strategian tavoitetta luoda parempia kannustimia tutkijoille oman työnsä kaupallistamiseksi. On tärkeää, että esimerkiksi "Lab-to-Unicorn" -aloite kattaa yliopistojen lisäksi myös tutkimuslaitokset.

EU:n resilienssi ja vahvuus globaaleissa toimitusketjuissa edellyttää syväteknologian innovaatioiden edistämistä muun muassa langattomissa verkoissa, tekoälyssä, mikroelektronikassa, fotonikassa, kvanttiteknologiassa, uusissa materiaaleissa ja biotaloudessa. Edistyminen näillä alueilla edesauttaa myös uusien kasvuyritysten syntymistä. Lisäksi on selkeä tarve panostaa tekoälyn kehittämiseen ja soveltamiseen eri sektoreilla ja vertikaaleissa. Yhteistyön syventäminen tutkimuskeskusten, tiedemaailman, teollisuuden ja startup-maailman kesken on olennaisen tärkeää näiden teknologioiden syntymiselle ja kasvulle.

Suomi tukee komission tavoitetta lisätä innovatiivisia julkisia hankintoja EU:ssa. Tämä edellyttää hankintojen strategista johtamista sekä osaamisen ja menettelytapojen

kehittämistä. Komissiolla on tärkeä rooli Euroopan unionin kehityksen seurannassa ja vertaisoppimisen tukemisessa.

Suomi tukee komission ehdotusta tukea johtavia eurooppalaisia startup- ja scaleup -keskitymiä. Suomi kannattaa myös komission ehdotusta laatia suosituksia tulojen jakamiselle tutkimustulosten hyödyntämisessä. Suosituksissa tulee ottaa huomioon korkeakoulujen autonomia.

Suomi pitää lisäksi tärkeänä, että komissio antaa ohjeistusta korkeakouluille ja julkisille tutkimusorganisaatioille valtiotukisääntöjen soveltamisessa tutkimustulosten ja tutkimusinfrastruktuurien hyödyntämisessä.

Parhaan osaamisen tukeminen Euroopassa

Suomi pitää tärkeänä, että työmarkkinoilla jo olevan työvoiman paremman hyödyntämisen ja EU:n sisäisen liikkuvuuden edistämisen lisäksi jäsenmaiden työnantajat ja TKI-toimijat voivat eettisesti kestäväällä tavalla löytää kolmansista maista tulevia korkeasti koulutettuja osaajia aloille, jotka voidaan aidosti todentaa työvoimapula-aloiksi.

Osaajista käydään globaalia kilpailua, ja Suomi tunnistaa EU-yhteistyön mahdollisuudet tuottaa lisäarvoa jäsenvaltioiden kansainvälisen rekrytoinnin toimille. Suomi tukee sitä, että EU-tason ratkaisuja haetaan ensisijaisesti jo olemassa olevien lainsäädäntöinstrumenttien paremmalla hyödyntämisellä sekä tukemalla jäsenmaiden operatiivista yhteistyötä ja näkyvyyttä globaalissa osaajakilpailussa. Suomi toteaa, että toimet startup yrittäjien maahantulon sujuvoittamiseksi tulee yhdistää tehokkaaseen maahantulon väärinkäytösten torjuntaan.

Nykyisten työntekijöiden vapaaseen liikkuvuuteen vaikuttavien EU-säädösten vaikutuksia ja keskinäisiä suhteita työelämän murroksessa tulisi arvioida kokonaisuutena oikeudenmukaisen työvoiman liikkuvuuden paketin käsittelyn yhteydessä. Suomi pitää sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevien sääntöjen uudistamista tärkeänä. Rajat ylittävä etätyö on yksi osa-alue sovellettavan sosiaaliturvalainsäädännön määräytymisen tilanteista. Jos rajat ylittävää etätyötä koskevaa sääntelyä tarkennettaisiin, olisi huolehdittava, että sitä koskeva kokonaisuus pysyy selkeänä ja helposti sovellettavana.

Suomi katsoo, että parhaiden käytäntöjen selvittäminen on kannatettavaa ja se voi edistää strategian tavoitteita. Mahdollisten lainsäädäntötoimien osalta on kuitenkin huomioitava, että henkilöiden tuloverotus kuuluu jäsenvaltioiden ensisijaiseen toimivaltaan. Suomi suhtautuu mahdolliseen harmonisointiin varauksellisesti ja toissijaisuusperiaatteen mukaisesti tarvittavat lainsäädäntötoimet tulisi toteuttaa kansallisella tasolla.

Pääsy infrastruktuureihin, verkostoihin ja palveluihin

Startup- ja scaleup -yritykset tarvitsevat laajan, saumattoman ja kustannustehokkaan pääsyn EU:n tutkimus-, testaus- ja pilotointi-infrastruktuureihin. Muun muassa suurteho-laskenta- tekoäly ja kvantti -ympäristöjen hyödyntäminen voi vauhdittaa korkean teknologian ja korkean lisäarvon ratkaisujen kehittämistä ja kaupallistamista.

Edistymisen mittaaminen

Suomi katsoo, että startup-, scaleup- ja innovatiivisten yritysten määritelmässä on strategiassa esiin nostettuja puutteita. Mahdollisessa määrittelytyössä tulisi ottaa soveltuvin osin huomioon mm. EU:n tilastosääntelyyn sisältyvät kasvuyrityksiä koskevat ilmaisut ja määritelmät.

Ehdotetuissa tulostittareissa tulisi soveltuvin osin huomioida myös muita kuin perustettavien yritysten määrää mittaavia indikaattoreita, kuten työllisyys, eurooppalaisten arvo-
ketjujen luominen ja teollisuuden uudistaminen.

Pääasiallinen sisältö

Komission startup- ja scaleup -yrityksistä koskevan tiedonannon lainsäädännölliset, poliittiset ja taloudelliset tukitoimet on jäsennelty seuraaviin osakokonaisuuksiin:

1. Innovaatiomyönteinen sääntely
2. Parempi rahoitus
3. Nopea markkinoille pääsy ja laajentuminen
4. Parhaan osaamisen tukeminen
5. Pääsy infrastruktuuriin, verkostoihin ja palveluihin

EU:n startup- ja scaleup-strategian tavoitteena on tehdä Euroopasta maailman paras paikka perustaa ja kasvattaa globaaleja teknologiavetoisia yrityksiä, mukaan lukien syväteknologian yrityksiä erityisesti tärkeillä strategisilla aloilla, kuten biotieteet, tekoäly, puhtaat teknologiat, bioteknologia, turvallisuus, puolustus (mukaan lukien kaksikäyttökäytännöt), robotiikka, kehittyneet materiaalit ja raaka-aineet, kvanttitekniologiat, kyberturvallisuus.

Strategialla EU asettaa startup- ja scaleup -yritykset kilpailukykykypolitiikan ytimeen kasvun vauhdittamiseksi. Strategia rakentuu komission aiemmille toimille liiketoimintaympäristön parantamiseksi ja keskittyy erityisesti Euroopan sisämarkkinoiden kehittämiseen.

EU:ssa perustetaan vuosittain enemmän startup-yrityksiä kuin Yhdysvalloissa. Vuodesta 2007 lähtien EU-rahoitteiset ja huipputeknologioita kehittävät startupit ovat keränneet yli 70 miljardia euroa riskipääomaa ja luoneet yli 500 miljardin euron edestä yritysarvoa. Myönteisestä kehityksestä huolimatta innovatiivisten yritysten perustaminen ja skaalaaminen Euroopassa on yhä haastavaa.

Eurooppalaiset startupit kohtaavatkin usein kaksi "kuolemanlaaksoa": innovaatioiden kaupallistaminen ja skaalaaminen. Eurooppa on vaarassa jäädä jälkeen strategisissa teknologioissa, koska se ei onnistu pitämään tai houkuttelemaan korkean potentiaalin teknologiayrityksiä. EU:n pyrkimyksiä kaupallistaa tutkimusta ja kasvattaa yrityksiä hidastavat mm. sisämarkkinasääntelyn pirstaleisuus, sijoittajien vähäinen riskinottohalukkuus, hidas innovaatiotoiminta ja julkisten hankintojen alikäyttö.

1. Innovaatiomyönteinen sääntely

Sääntelyn pirstaleisuus vaikeuttaa edelleen startup- ja scaleup -yritysten tehokasta toimintaa sisämarkkinoilla. Kansalliset erot erityisesti verotuksessa, yhtiöoikeudessa ja arvopaperilainsäädännössä muodostavat esteitä sijoittajille ja rajoittavat pääoman liikkuvuutta. Epävarmuutta lisäävät myös työlainsäädännön erot sekä korkeat epäonnistumisen kustannukset. Uusien teknologioiden hidas hyväksyntä ja vanhentuneet sääntelykehikset hidastavat disruptiivisten tuotteiden ja palveluiden käyttöönottoa.

Komission mukaan tuleva Euroopan innovaatiolainsäädös ja ehdotettu eurooppalainen yhtiöoikeudellinen kehys yksinkertaistavat sääntelyä helpottaen yritysten perustamista ja skaalaamista. Maksukyvyyttämenettelyjen käyttöönotto yksinkertaistaa konkurssimenettelyjä, mikä hyödyttää myös startupeja vähentämällä monimutkaisuutta ja kustannuksia. Sääntelyn testi-ympäristöillä pyritään tarjoamaan startupeille reaali maailman testausympäristöjä. Komissio aikoo esittää maakohtaisia suosituksia eurooppalaiseen ohjausjaksoon innovaatioiden edistämiseksi ja liiketoimintaympäristön yksinkertaistamiseksi kansallisesti.

Toimenpiteet:

- ns. Euroopan 28. sääntelykehys, jonka tavoitteena olisi poistaa esteitä yritysten perustamiselle, kasvulle ja toiminnalle sisämarkkinoilla. Ehdotus sisältäisi sääntöjen yksinkertaistamista ja epäonnistumisen kustannusten pienentämistä muun muassa maksukyvyttömyys-, työ- ja verolainsäädännön osalta. Komissio selvittää mahdollisuutta yrityksen perustamiseen EU:ssa jopa 48 tunnissa. (Q1 2026)
- Eurooppalainen yrityslompakko, jolla luotaisiin digitaalinen identiteetti kaikille taloudellisille toimijoille ja se tarjoaisi kehyksen varmennettujen tietojen ja todistusten jakamiseen digitaalisesti toimijoiden ja viranomaisten välillä. (Q4 2025)
- Euroopan innovaationsäädös, joka edistäisi sääntelyn testiympäristöjä ja sisältäisi yhteisen oikeudellisen määritelmän ja perusperiaatteet sääntelyn testiympäristöjen perustamiselle. (Q1 2026)
- Vapaaehtoinen "innovaatiostressitesti" sisältäen suosituksia innovaatioihin liittyvien vaikutusten järjestelmällisestä arvioinnista kansallisen lainsäädännön valmistelussa. (Q1 2026)
- Sääntelytaakan keventäminen strategisilla aloilla tulevaisuudessa sääntely- ja politiikka-aloitteissa (mm. bioteknologia, biotalous, biotieteet, kehittyneet materiaalit ja lääkinnälliset laitteet). (alkaen 2025)
- Standardointiasetuksen tarkistaminen standardien laatimisen nopeuttamiseksi ja niiden saatavuuden helpottamiseksi erityisesti pk-yrityksille ja startupeille. (Q2 2026)
- Sen tutkiminen, missä määrin yritysjärjestelyjen sääntely EU:ssa ja jäsenvaltioissa muodostaa esteitä liiketoiminnan sopeutumiselle ja innovaatiolle eri talouden sektoreilla. Tutkimus perustuisi yritystason dataan ja tukisi laadukkaiden työpaikkojen tiedon ja työvoiman liikkuvuuspaketin toimeenpanoa. (2026)

2. Startup- ja scaleup –yritysten parempi rahoitus

Komissio katsoo, että julkinen sektori on ollut keskeisessä roolissa EU:n riskipääomamarkkinan (VC) vahvistamisessa. Esimerkiksi InvestEU-rahasto on mobilisoinut yksityistä pääomaa pk-yrityksiin ja scaleup-yrityksiin. Euroopan innovaationeuvosto (EIC) on tukenut syväteknologia-startupeja avustuksilla ja pääomasijoituksilla, jopa 30 miljoonaa euroon asti. European Tech Champions Initiative on onnistuneesti yhdistänyt julkisia varoja eurooppalaisten VC-rahastojen tueksi.

EU:n rahoitusjärjestelmä on edelleen vahvasti pankkikeskeinen ja pääomamarkkinat pirstaleiset. Kansalliset erot mm. maksukyvyttömyys-, yhtiö- ja verolainsäädännöissä ovat tunnistettu ongelma. Lisäksi rahoituksen saatavuus vaihtelee alueittain ja rajat ylittävät sijoitukset ovat vähäisiä, mikä voi ajaa innovatiivisia yrityksiä etsimään suurempia markkinoita ja rahoitusta EU:n ulkopuolelta.

Rahoitusvaje leimaa korkean riskin ja pääomavaltaisten teknologioiden skaalausrahautusta, erityisesti yli 100 miljoonan euron investoinneissa. Tämä lisää riskiä Euroopassa kasvaneiden yritysten sekä kriittisten teknologioiden menettämisestä. Komissio näkeeikin tarpeen riittävän isolle, markkinaehtoisesti toimivalle skaalausrahastolle.

Syväteknologia-startupien rahoituskysyntä ylittää tällä hetkellä EIC-rahaston kapasiteetin. Tavoitteena on EIC:n prosessien yksinkertaistaminen ja nopeuttaminen. EIC ottaisi mallia ARPA-tyyppisistä käytännöistä (vrt. USA:n Advanced Research Projects Agency) ja pyrkisi paremmin tunnistamaan kilpailukyvyn ja strategisen autonomian kannalta keskeisiä nousevia teknologisia trendejä.

Monet startupit eivät pysty hyödyntämään aineettomia omaisuuseriään (esim. immateriaalioikeuksia) rahoituksen vakuutena.

Ulkomaisten sijoitusten seuranta-asetuksen uudistuksessa pyritään välttämään erityisesti aloittaville yrityksille aiheutuvaa taakkaa. Komissio myös arvioi, miten valtiontukisääntöjä voidaan räätälöidä paremmin, jotta ne eivät rajoita startupien tukemista tahattomasti.

Yritysostot ovat tärkeitä innovaatioiden skaalaamisen ja uudelleensijoittamisen kannalta, mutta yli 60 % eurooppalaisten startupien yritysostoista tehdään EU:n ulkopuolelta.

Säästö- ja investointiunionistrategian tavoitteena on lisätä rahoitusta innovatiivisille yrityksille, parantaa pääoma- ja velkarahoituksen saatavuutta startupeille ja scaleupeille, vahvistaa VC:n ja institutionaalisten sijoittajien roolia sekä sovittaa EU:n julkiset rahoitusvälineet paremmin näihin tavoitteisiin.

Toimenpiteet:

- Euroopan innovaatio-neuvoston (EIC) laajentaminen ja sen sääntöjen yksinkertaistaminen. EIC keskittyisi enemmän haasteperusteiseen, vaiheittaiseen rahoitukseen korkean riskin innovaatioille ottamalla käyttöön enemmän ARPA-tyyppisiä prosesseja. (2025)
- Osana EIC-rahastoa perustettava Scaleup Europe Fundin, joka tähtäisi syväteknologisten scaleup-yritysten rahoitusvajeen paikkaamiseen. Rahaston käyttöönotto ei vaikuta seuraavaan monivuotiseen rahoituskehykseen. Se toimii tiiviissä yhteistyössä InvestEU:n kanssa ja täydentää European Tech Champions Initiative -aloitetta sekä muita EIP-ryhmän välineitä. (2026)
- Vapaaehtoisen Euroopan innovaatiopanostussopimus suurille institutionaalisille sijoittajille, jotka sitoutuisivat sijoittamaan osan hallinnoimistaan varoista EU:n rahastoihin, pääomasijoitusrahastoihin ja listaamattomiin scaleup-yrityksiin. (2026)
- Komissio hyödyntää ja vahvistaa nykyisiä välineitä sekä kehittää uusia välineitä sijoittamiseen Euroopan turvallisuus- ja puolustusalan startup- ja scaleup-yrityksiin. Näihin voi sisältyä joustavampia rahoitusmalleja uusille puolustusinnovaattoreille. (2026)
- IP-oikeuksien arvonmäärityskehys IP-pohjaista rahoitusta varten yhteistyössä Euroopan unionin teollisoikeuksien viraston kanssa. (Q2 2027)
- Eurooppalaisten bisnesenkeleiden ja heidän verkostojensa tukeminen kasvumahdollisuuksien luomiseksi nuorille startup-yrityksille. (2026)
- "Vaikeuksissa olevan yrityksen" määritelmän tarkastelu, ottaen huomioon mahdolliset esteet, jotka estävät tiettyjä startup- ja scaleup-yrityksiä – jotka eivät ole konkurssin partaalla – hyötymästä muista valtiontukimuodoista. (Q2 2025 alkaen)
- Horisontaalisten ja ei-horisontaalisten yrityskauppaohjeiden tarkastelu ottaen huomioon dynaamiset kriteerit, kuten innovaatiokilpailu. (2027)
- Euroopan yritysverkosto, joka integroisi suuret yritykset, yritysten pääomasijoittajat ja hankkijat paremmin EU:n innovaatioekosysteemiin ja hyödyntäisi startupien kehittämistä innovatiivisia ratkaisuja. (2026)

3. Nopea markkinoille pääsy ja laajentuminen

Euroopassa tutkimuksen muuttaminen kaupallisiksi hankkeiksi on edelleen vähäistä. Vaikka yliopistot vastaavat yli 10 %:sta Euroopan patenttivarastolle jätetyistä patenteista, vain kolmasosaa niistä hyödynnetään kaupallisesti. Keskeinen ongelma on tutkijoiden riittämättömät kannustimet kaupallistaa työtään. Akateemisten spin-offien oikeudelliset, organisatoriset ja taloudelliset puitteet vaihtelevat eri puolilla Eurooppaa. Julkiset hankintaprosessit karttavat riskejä ja suosivat vakiintuneita toimijoita, mikä rajoittaa startupien pääsyä julkisiin hankkeisiin innovatiivisilla ratkaisuilla.

Strategian mukaan EU:n on edistettävä vahvempia, toisiinsa kytkeytyviä ekosysteemejä tukemalla yliopistoja, tutkimuslaitoksia ja startup-yrityksiä. Yhtenäispatenttijärjestelmä on saatava kaikkien jäsenvaltioiden käyttöön patentointikustannusten alentamiseksi ja

tutkimuksen kaupallistamisen helpottamiseksi. Julkisissa hankinnoissa tulisi ottaa käyttöön innovaatioystävällisiä kriteerejä. Startupien ja suuryritysten välistä yhteistyötä tulisi edistää strategisilla kumppanuuksilla. Alue- ja koheesiopolitiikalla voidaan yhdistää alueellisia ja kansallisia toimijoita auttaen startup-yrityksiä laajentumaan.

Toimenpiteet:

- "Lab to Unicorn" -aloite tutkimustulosten kaupallistamisen nopeuttamiseksi. Tämän aloitteen puitteissa komissio:
 - rahoittaa johtavia eurooppalaisia startup- ja scaleup-keskittymiä, jotka perustuvat vahvoihin yliopistoympäristöihin. Tavoitteena on edistää rajat ylittävää verkostoitumista ja yhteistyötä, jotta startupit ja scaleupit voivat hyödyntää toistensa palveluita, infrastruktuureja ja yritysytteiksi. (2026)
 - laatii mallin lisensointiin, rojaltien ja tulojen jakamiseen sekä osakkuuteen akateemisten instituutioiden ja keksijöiden välillä, kun kaupallistetaan aineetonta omaisuutta ja perustetaan spin-off-yrityksiä. (2026)
 - antaa oikeudellista ja käytännön ohjeistusta valtiontukisäännöistä, millä ehdoilla yliopistot ja julkiset tutkimusorganisaatiot voivat myöntää IP-oikeuksia valtiontukisääntöjen mukaisesti. (2026)
- EU:n julkisia hankintoja koskevien direktiivien tarkistuksen yhteydessä etsitään keinoja parantaa ja yksinkertaistaa startupien ja scaleupien pääsyä julkisiin hankintoihin.
- Puolustus- ja turvallisuushankintoja koskevan direktiivin tarkistuksen yhteydessä pyritään edistämään startupien ja scaleupien osallistumista hankintoihin ja harkitaan EU-alkuperäisyyden suosimista kilpailukyvyn ja teknologisen suvereniteetin vahvistamiseksi.
- Euroopan innovaationsäädöksen yhteydessä pyritään lisäämään julkisten ja yksityisten innovaatiohankintojen kokonaisinvestointeja Euroopassa
- Komissio tukee näitä lainsäädäntötoimia myös ei-lainsäädännöllisin keinoin, kuten:
 - kansallisten innovaatiohankintapolitiikkojen ja investointien seuranta ja sisällyttäminen Euroopan tutkimusalueen ja innovaatiokehikön mittaristoihin,
 - EU:n tutkimus- ja innovaatiotukien käytön vahvistaminen yhteishankintojen toteuttamiseen strategisilla aloilla,
 - kansallisten innovaatiohankintojen osaamiskeskusten verkoston vahvistaminen

4. Parhaan osaamisen tukeminen

Startup-yrityksen menestys on riippuvainen korkeasti koulutetusta osaamisesta. Jotkut jäsenvaltiot ovat ottaneet käyttöön kohdennettuja toimia houkutelakseen huippuosaajia. Etätyön laajeneminen ja hajautetut tiimit ovat auttaneet estämään alueellista aivovuotoa ja mahdollistanut startupien pääsyn laajempaan eurooppalaiseen osaajaverkostoon. EU:n Talent Pool -aloite ja Talent Partnerships -kumppanuudet tukevat myös kolmansien maiden osaajien rekrytointia.

Startupit eivät usein pysty kilpailemaan suuryritysten tarjoamien palkkojen ja etujen kanssa, mikä vaikeuttaa huippuosaajien houkuttelemista. Työntekijöiden osakeoptioihin liittyvä mutkikkuus – kuten verokohtelun erot EU-maiden välillä – luovat lisähaasteita kilpailukykyisten, rahattomien kannustimien tarjoamiselle.

Muita haasteita ovat puutteellinen yrittäjyyskasvatus sekä heikot tutkimustulosten kaupallistamisen kannustimet. Yliopistojen tulisi luoda paremmat kannustimet tutkimuksen kaupallistamiseen ja luoda palkitsemisjärjestelmiä tutkijoille, jotka osallistuvat spin-offien perustamiseen ja tiedonsiirtoon. Työntekijäoptioiden verokohtelun yhdenmukaistaminen EU-maiden välillä vähentäisi hallinnollista monimutkaisuutta ja kannustaisi startupeja tarjoamaan optioita kilpailukykyisenä etuna.

EU:n sininen kortti –direktiivi (Blue Card) ja pitkään oleskelleiden direktiiviehdotus ovat tärkeitä askelia korkeasti koulutetun EU:n ulkopuolisen työvoiman houkuttelemiseksi ja säilyttämiseksi. Sininen kortti ei kuitenkaan koske startup-yritysten perustajia tai innovatiivisia yrittäjiä. Työ- ja oleskelulupien myöntämismenettelyjen yksinkertaistaminen auttaisi luomaan yhtenäisemmän ja tehokkaamman järjestelmän. Lisäksi tarvitaan kansainvälistä rekrytointia EU:n ulkopuolelta.

Toimenpiteet:

- Blue Carpet -aloite tukemaan erittäin osaavan ja monimuotoisen osaajapoolin houkuttelemista ja pysymistä EU:ssa. Osana tätä aloitetta komissio aikoo vuosina 2025–2026:
 - Edistää yrittäjyyskasvatusta ja osaamisen kehittämistä,
 - Laatia suunnitelman akateemisen urakehityksen viitekehuksesta, joka palkitsee tutkimuksen kaupallistamiseen liittyviä toimia,
 - Selvittää parhaita käytäntöjä työntekijöiden osakeoptioiden kohtelusta startup-yrityksissä,
 - Ehdottaa suositusta verotuksellisten esteiden poistamiseksi etätyötä tekeville rajat ylittävälle työntekijöille startup- ja scaleup-yrityksissä
 - Esitellä oikeudenmukaisen työvoiman liikkuvuuden paketti, joka sisältää sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevien sääntöjen selkeyttämisen rajat ylittävän etätyön osalta sekä osaamisen siirrettävyyttä koskevan aloitteen, joka helpottaa ja yksinkertaistaa tutkintojen tunnustamista (2026).
 - Hyväksyä EU:n viisumistrategia, joka sisältää toimenpiteitä erittäin osaavien opiskelijoiden, tutkijoiden, yrittäjien ja koulutettujen työntekijöiden houkuttelemiseksi EU:hun kolmansista maista (vuoden 2025 viimeisellä neljänneksellä).
 - Käynnistää pilottihanke, joka tarjoaa tietoa ja tukea erittäin osaaville ICT-alan ammattilaisille, opiskelijoille ja tutkijoille, jotka ovat kiinnostuneita työskentelemään EU:ssa. (vuoden 2025 viimeisellä neljänneksellä).
 - Toteuttaa kohdennettuja tiedotuskampanjoita EU:n Blue Card -direktiivin edistämiseksi
 - Kannustaa jäsenvaltioita ottamaan käyttöön nopeutettuja menettelyjä, joiden avulla startup-yritysten perustajat voivat saada oleskelu- ja työlupia yksinkertaisesti ja nopeutetuin menettelyin.
 - Yksinkertaistaa ja vahvistaa nykyisiä EURAXESS-palveluja innovaattoreille

5. Pääsy infrastruktuuriin, verkostoihin ja palveluihin

Startupit tarvitsevat huipputason tutkimusta, tutkimustiloja teknologian kehittämiseen ja asiantuntemusta voidakseen testata, laajentaa ja validoida uusia tuotteita sekä nopeuttaa markkinoille pääsyä. Verkostot, kuten Enterprise Europe Network, Euroopan digitaaliset innovaatiokeskukset (EDIH) ja Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutti (EIT) tarjoavat kohdennettua tukea. Monet startupit eivät kuitenkaan löydä helposti oikeita palveluja, tutkimusinfrastruktuureja tai rahoitusmahdollisuuksia. Lisäksi valtiontukisääntöjä liittyen julkisiin infrastruktuureihin pääsyyn pidetään epäselvinä.

Toimenpiteet:

- Periaatteet teollisten käyttäjien pääsyyn tutkimus- ja teknologiainfrastruktuureihin, mukaan lukien startupit ja scaleupit. Lisäksi komissio tukee taloudellisesti startupien pääsyä tekoälylaskentainfrastruktuureihin. (2025)
- Peruskirjan pohjalta Euroopan innovaatiösäädös edistäisi edelleen innovatiivisten yritysten pääsyä eurooppalaisiin tutkimus- ja teknologiainfrastruktuureihin lainsäädännöllisin toimin. (Q1 2026)
- Komissio antaa oikeudellista ja käytännön ohjeistusta valtiontukisäännöistä, jotta selkeytetään, millä ehdoilla yliopistot ja julkiset tutkimusorganisaatiot voivat myöntää pääsyn infrastruktuureihin valtiontukisääntöjen mukaisesti. (2026)

6. Edistymisen mittaaminen

EU:ssa ei ole yhtenäistä määritelmää startupeille, scaleupeille tai innovatiivisille yrityksille. Tämä aiheuttaa epävarmuutta ja vaikeuttaa tiedon keräämistä sekä kohdennettujen politiikkatoimien suunnittelua. Komissio katsoo, että tarvitaan yhdenmukaistettu määritelmä startupeille, scaleupeille ja innovatiivisille yrityksille myös siksi, että komissio voisi ehdottaa lisätoimia yksinkertaistamiseksi tai kohdennetuksi tueksi näille yrityskategorioille.

Toimenpiteet:

- Startupien, scaleupien ja innovatiivisten yritysten määritelmä huomioiden jo olemassa olevat määritelmät. (Q1 2026)
- Euroopan startup- ja scaleup -seurantaindeksi mittaamaan EU:n ja kansallisten startup- ja scaleup-ekosysteemien suorituskykyä. Indikaattoreina toimisivat mm. startupien, scaleupien, centaurien (yritykset, joiden liikevaihto on yli 100 miljoonaa USD) ja unicornien (yksityiset yritykset, joiden markkina-arvo on yli 1 miljardi USD) määrä.
- Vuosittainen startup- ja scaleup-kysely, jolla arvioidaan innovatiivisten yritysten perustajien näkemyksiä EU:n sääntely-ympäristön kehityksestä. (alkaen 2026)

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Kyseessä on tiedonanto, joka ei ole itsessään oikeudellisesti sitova.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansallinen valmistelu

EU8 kilpailukykyjaoston kokous (laaja kokoonpano) 5.6.2025 ja kirjallinen menettely 17.-24.6.2025.

Eduskuntakäsittely

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Taloudelliset vaikutukset

Tiedonannolla ei ole suoria taloudellisia vaikutuksia eikä se sisällä yksittäisten ehdotusten yksityiskohtia. Varsinaisiin ehdotuksiin otetaan kantaa, kun komissio on ne antanut.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asiakirjat

COM(2025) 270 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Leila Vilhunen, neuvotteleva virkamies, TEM (leila.vilhunen(at)gov.fi), p. 029 504 7120;
Mari Hakkarainen, neuvotteleva virkamies, TEM (mari.hakkarainen(at)gov.fi), p. 029 506 2144

VAHVA-tunnus

EU/699/2025

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet**Viite** Napsauta tähän ja kirjoita viite